

2011. aasta kodulookonverents

„Aastapäevi Märjamaa piirkonna ajalooos“

26. veebruaril 2011. aastal Märjamaa Tunatoimkond ja Märjamaa Rahvamaja korraldavad :

EESTI VABARIIGI 93.AASTAPÄEVALE PÜHENDATUD

KODULOOKONVERENTS

„AASTAPÄEVI MÄRJAMAA PIIRKONNA AJALOOS“

VANADE FILMIKAADRITEGA

MÄRJAMAA RAHVAMAJA kinosaalis konverents
Juhatavad Igal Serglov ja Aet Reinhold

- 10.00-10.20 Kogunemine rahvamajja. Tervituskohv.
- 10.20-10.40 Konverentsi avamine ja tervitused.
- 10.40-11.00 Vello Vaarma : „**150 aastat Märjamaa valla sümboli – Konovere silla valmimisest**“
- 11.00-11.30 Igal Serglov : „**105 aastat karistusalkade tegutsemisest Märjamaa piirkonnas**“
- *ettekande ajal kinoringvaate "Nõukogude Eesti" 1966 nr 4 lõigu "Vigala mehed" (8,1 minutit) vaatamine*
- 11.30-12.30 Mart Laar : „**70 aastat II maailmasõja Märjamaa lahingust**“
- 12.30-13.00 Kohvipaus. Seljasirutus.
- 13.00-13.30 Loit Lepalaan : „**115 aastat esimesest Läänemaa laulupeost**“
- 13.30-14.00 Tõnu Mesila : „**100 aastat esimesest Märjamaa laulupäevast**“
- 14.00-14.30 Tänusõnad ja konverentsi lõpetamine

MÄRJAMAA RAHVAMAJA Ly galeriis ja II korrusel
temaatiline väljapanek Eesti Rahva Muuseumi, Kullamaa Rahvamaja ja Kultuuri Seltsi, Sillaotsa Talumuuseumi, Märjamaa koolimuuseumi, Leonhard Vaide ja Tunatoimkonna kogudest.

*

Fuajees on võimalik osta MTÜ Velise Kultuuri ja Hariduse Seltsi eestvedamisel ilmunud jt koduloolisi trükiseid.

VÄLJAVÕTE KODULOOKRONOLOOGIAST

- 1226 Läänemaa saab ristitud Petrus Kaikewalde ja tema abilise poolt.
1241 esmakordselt mainitakse kirjalikult Loodna küla.
1456 esmakordselt mainitakse kirjalikult Tolli küla.
1521 22.septembril Saare-Lääne piiskop Johannes IV Kieveli visitatsioon Märjamaa kirikus:
Leidnud nii siin kui ka mujal maakonnas elu kõlbeliselt madalal järjel olevat, pöördub ta 30.09.1521 Haapsalus toimunud piiskopkonna vasallidepäeval mõisnike poole, et nad hakkaksid pidama üleval vaeseid, kes talurahva lastele ristiisu algeid õpetaksid. Seda peetakse esimeseks katseks koolihariduse korraldamisel.
1566 esmakordselt mainitakse kirjalikult Konovere mõisa /Konofer/, küla 3 aastat varem.
1581 Poola (B.Russowi järgi Vene) väed põletavad Märjamaa kiriku (rahvalengendi kohaselt) koos kooripealsel lael redutavate inimestega.
1586 esmakordselt mainitakse kirjalikult Mõisamaa küla /Maura Assa/.
1636 Rootsi võimude korraldusel algab postijaamade süsteemi (sh Ruunavere, Sõtküla, Jädivere postijaamad) rajamine.
1716 Märjamaal põleb maha vana kirikla koos Märjamaa kirikuarhiiviga.
1771 esimesed andmed koolist Mõisamaal.
1841 alustab tegevust Nurtu kool.
1851 Laukna alustab tegevust Koluvere kool.
1861 valmib maakonna vanim ja tollal pikim kivisild Konuveres.
1861 alustab tegevust Maidla kool.
1876 Järgküla kõrtsist ümberehitatud hoones alustab 10-aastast tegevust nn Kasti krahvikool.
1881 Märjamaal kõnetraadi(telegraafi)jaam ja võetakse kasutusele uus Viilumäe kalmistu.
1881 Orgital alustab tegevust Mõisamaa ja Orgita valdade ühiskool.
1886 Märjamaale asutatakse õigeusu kogudus ja kihelkond, tööd alustavad Märjamaa kihelkonnakool ja Kasti abikool, mis paari aasta pärast liidetakse Märjamaa kooliga.
1891 Märjamaal valla(kohtu)maja ning apostliku õigeusu kirikule pannakse nurgakivi ja valmivad kiriku ümber tänaseni olevad hooned.
1891 Velisel õigeusu kihelkonnakooli juurde asutatakse piirkonna esimene raamatukogu.
1896 23.-24.juunil Haapsalus Läänemaa esimene laulupidu.
1896 Vaimõisa vald ühineb Märjamaa vallaga.
1896 Kuudal alustab endise koolmeistrite seminari hoonetes tegevust leprosoorium.
1901 Paekülas vallakooli juurde asutatakse Märjamaa kihelkonna esimene raamatukogu.
1901 Ohukotsus alustab tegevust nn vene kool.
1906 jaanuaris tegutsevad karistussalgad Märjamaal ja Haimres : 25.jaanuaril Märjamaal saavad peksta 97 ja lastakse maha 3 inimest, Haimres saavad peksta 25 inimest.
1911 asutatakse Märjamaa Laenu-Hoiu Ühisus.
1911 17.juulil Märjamaa esimene laulupäev.
1911 30.juulil Kullamaa esimene laulupäev.
1921 Ohukotsus alustab tegevust luteriusu kool.
1926 asutatakse Kaitseliidu Märjamaa Maleva nn Loodna orkester Ilmar Leitali juhtimisel.
1931 21.juunil Märjamaa kolmas laulupäev Orgita mõisapargis.
1931 02.augustil Haapsalu e Läänemaa neljas laulupäev.
1931 01.detsembril avatakse ametlikult Rapla-Virtsu kitsarööpmeline raudtee.
1931 avatakse regulaarne (omni)bussiliiklus Tallinna ja Pärnuga.
1931 avatakse ametlikult Lääne-Eesti Ühispanga hoone (tänapäevane raamatukoguhuone).
1936 21.juunil Märjamaa neljas laulupäev.
1936 asutatakse Märjamaa Majandusühing.
1936 asutatakse Märjamaa mandoliinide (keelpillide) orkester Johannes Jõeranna juhtimisel.
1941 asutatakse Märjamaa lasteaed, algul Pärnu mnt 35, siis sulgemiseni 1991.aastal Kasti tee 3.

- 1941 9.-15.juulil Märjamaa ümbruses Saksa armee ja nõukogu vägede kokkupõrked, mille käigus põlevad maha kirik, rida elamuid Pärnu mnt keskosas, vallamaja koos Haimre, Märjamaa ja Sipa valdade arhiividega.**
- 1941 22.augustil saksa väed jõuavad Märjamaale ja on sunnitud lahkuma 23.09.1944.
- 1941 Saksa sõjaväestatud ehitusorganisatsioon TODT alustab sõjavangide töö jõul kaabelliini Königsberg-Riia-Pärnu-Tallinn, mille üks saatejaam asus Märjamaal, rajamist.
- 1951 Varbola laulupäev Varbola linnamäel Põllis.
- 1951 hakkab ilmuma Märjamaa rajooni ajaleht „Kolhoosi Tõde“ ja Sipa masina-traktorijaama ajaleht „Uus Küla“.
- 1951 24.juunil Märjamaa rajooni esimene rahvakunstiõhtu.
- 1951 15.juulil Varbola linnamäel ja Kullamaa Rohumäel Märjamaa rajooni piirkondlikud rahvakunstiõhtud.
- 1951 22.juulil Märjamaa rajooni esimene laulupäev.
- 1956 Haimre koolimajas alustab tegevust vanim lasteaed – tänane Kasti lasteaed Karikakar.
- 1961 likvideeritakse senine Märjamaa rajoon ja osa sellest liidetakse Rapla rajooniga.
- 1966 25.jaanuaril avatakse esmakordselt mälestuskivi 1906.aastal Märjamaal hukatutele1.**
- 1976 likvideeritakse Velise külanõukogu ja liidetakse Märjamaa külanõukoguga.
- 1991 03.septembril ilmub infolehe Märjamaa Nädalalehe esimene number.
- 1991 taastatakse Märjamaa alevi ning Loodna ja Märjamaa valdade omavalitsusõigused.

Varasemad kodulookonverentsid :

- 2004 - Rapla maakonna konverents „Kuuda seminar 150“ (gümnaasiumis)
- 2005 - viktoriin ja meenutuste kohviõhtu (pastoraadis)
- 2006 - I „Märjamaa raudtee 1931-1968“ (pastoraadis)
- 2006 - II „Kuuda leprosoorium 110“ (pastoraadis)
- 2007 - III „Märjamaa valla kirjanduselu“ (pastoraadis)
- 2008 - IV „95 aastat Märjamaa tuletõrjet“ (pastoraadis)
- 2009 - V „Märjamaa kihelkond“ (pastoraadis)
- 2010 - VI „Ettevõtlik Märjamaa“ (rahvamajas)